મોતની વાત

રાજપરના ઠાકોર નાહીધોઈને બેઠા હતા.

ટપાલી આવ્યો.

પરબીડિયું આપી ગયો.

ઠાકોરે પરબીડિયું ખોલ્યું.

રાજકોટથી તેમના એક મિત્રનો કાગળ હતો. એમાં લખેલું કે એક મિનિટની પણ રાહ ના જોશો. પહેલી બસ આવે એમાં રાજકોટ આવી પહોંચો. ખાસ કામ છે.

ઠાકોરે તરત જ મિયાં ફુસકીને બોલાવ્યા.

દોડાદોડ ફુસકી મિયાં આવી ગયા.

ઠાકોરે ફુસકી મિયાંને વાત કહી : "અમારે અત્યારની બસમાં રાજકોટ જવું છે. તમે અને તભા ભટ અમરાપુર જજો. ખાસ વાત ભૂલતા નહીં.

ત્યાં જઈને જમનાદાસ શેઠને મળજો. કહેજો કે રાજપરથી આવું છું. ઠાકોરે મોકલ્યો છે. સોના સાડાબાર આપો. પછી જે આપે એ લઈ લેજો. કોઈ જાણે નહીં એમ સાચવીને પાછા રાજપર આવી જજો. આ કામ સાચવીને કરવા જેવું છે. જરાય ભૂલ કરશો નહીં."

મિયાં બોલ્યા : "ભલે, ભલે. તભા ભટને બોલાવી લાવું."

ઠાકોર કહે : "બોલાવવા જેટલો સમય નથી. તમે બધી વાત કહી દેજો."

આમ વાત સમજાવીને ઠાકોર ઊપડી ગયા.

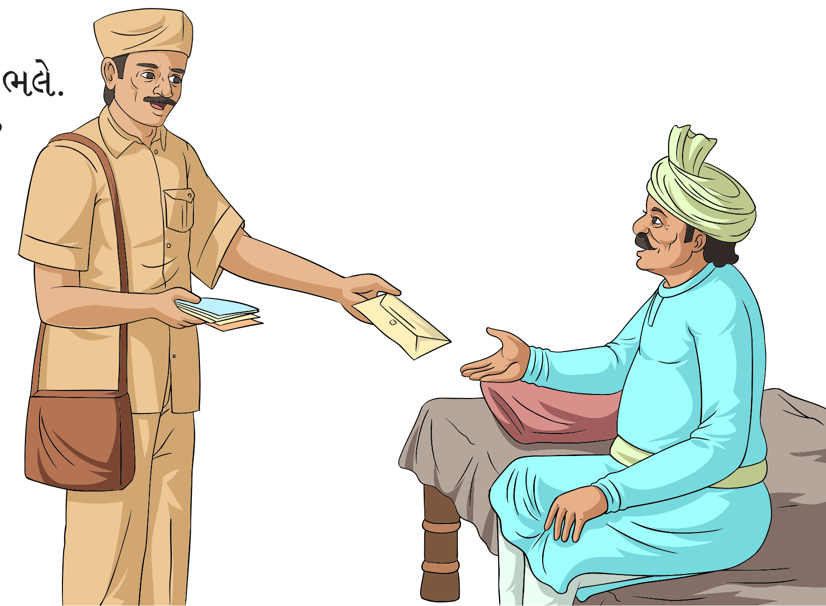

ફુસકી મિયાં દોડ્યા.

તભા ભટના ઘરે પહોંચ્યા. જતાંની સાથે બોલ્યા : “આમ પગ પર પગ ચડાવીને બેઠા કાં? થાઓ ઊભા.”

ભટજી કહે : “કાં?”

મિયાં મોઢું મચકાવીને બોલ્યા : “કાં કાં કરે કાગડા. અત્યારે વાતોમાં સમય બગાડવાનો સમય નથી. ઝટ ઊભા થાઓ. માથે પાઘડી મૂકો. ઝભ્ભો તો તમે પહેરતા જ નથી. પગમાં જૂતાં ચડાવો અને ચાલો.”

ભટજી ધીમેથી બોલ્યા : “શું કામ છે, ક્યાં જવું છે એ જાણ્યા વિના અમે નહીં ચાલીએ.”

મિયાં કહે : “ઠાકોરને એકાએક બહારગામ જવાનું થયું. તેમણે મને બોલાવીને વાત સમજાવી કે તમારે અમરાપુર જવાનું છે. ખાનગી કામ છે. બોલીશું તો કોઈ સાંભળી જશે. કામ ઉતાવળનું છે. અમરાપુર જવાનું અને ત્યાં શું કરવું તે બધું સમજાવીને ઠાકોર ગયા છે. તમારે સાથે આવવાનું છે.”

ભટજી કહે : “અત્યારે બપોર થવા આવ્યા છે. અમરાપુર પહોંચાશે નહીં. મારગમાં જ રાત પડી જાય. મારગમાં વન અને વગડો આવે છે.”

ફુસકી મિયાં બોલ્યા : “ભલે ને આવે. અમે રાતફાતથી બીતા નથી.”

ભટજીએ કહ્યું : “સવારમાં વહેલા ઊઠીને જઈએ તો સાંજ થતાં અમરગઢ પહોંચી શકીએ. ત્યાં રાત રોકાઈશું. સવારમાં અમરાપુર જઈશું.”

ફુસકી મિયાં માન્યા નહીં.

ઘરે ગયા. તૈયાર થઈ ગયા. અમુબીબીએ પણ સલાહ આપી કે સવારમાં વહેલા જાઓ તો સારું.

ખભે તલવાર લટકાવીને મિયાં નીકળ્યા. તભા ભટ પણ સાથે ચાલ્યા.

ચાલતાં ચાલતાં ભટજી સમજાવતા ગયા કે અમારી વાત માનો. અત્યારે પાછા ઘરે જાઓ. સવારમાં આપણે બન્ને મોજથી ચાલીશું. આમ સમજાવે છે અને ભટજી ફુસકી મિયાં સાથે દલાશેઠની દુકાન પાસે થઈને નીકળ્યા.

દલાશેઠે બૂમ પાડી : “એ ભટજી!”

તભા ભટ ઊભા રહ્યા.

દલાશેઠ પૂછે છે : “વહેલા વહેલા બન્ને ભાઈબંધો ક્યાં ઊપડ્યા?”

ભટજી કહે : “જરૂરી કામ છે. વચ્ચે રાત રોકાવું પડે એમ છે. અમે કહીએ છીએ કે કાલે વહેલી સવારમાં જઈશું, પણ આ મિયાં માનતા નથી.”

આમ કહીને ભટજીએ બાજુમાં જોયું તો ફુસકી મિયાં ઊભા રહ્યા નથી. દલાશેઠ સાથે તભા ભટ વાતો કરવા ઊભા રહ્યા અને ફુસકી મિયાં ચાલતા થઈ ગયા. વળી વધારે ઝડપથી ગયા. તભા ભટ લફ઼ાલફ઼ કરતા ગયા.

બૂમો પર બૂમો પાડી. મિયાં દેખાતા નહોતા.

તભા ભટ પાછા ગામમાં ગયા.

દલાશેઠની દુકાન પાસેથી નીકળ્યા.

દલાશેઠે પૂછ્યું : "કાં? ફુસકી મિયાંને ક્યાં મૂકી આવ્યા?"

ભટજી કહે : "મોતના મારગે."

દલાશેઠને મનમાં તો આનંદ થયો, પણ દેખાડો કરવા મોઢું દુખિયારું બનાવીને કહે : "એવા ખોટા મારગે જવા ના દેવાય. પકડી રાખવા જોઈએ."

ભટજી ચૂપચાપ ઘેર ગયા.

મિયાં ફુસકી પાછું વળીને જોતા પણ નથી. દોડમદોડ ભાગ્યા જાય છે. શ્વાસથી છાતી ફૂલવા લાગી. જરા પાછળ જોયું. ભટજી દેખાયા નહીં.

આજુબાજુ જોયું. એટલામાં બીજું કોઈ દેખાયું નહીં. પોતાને કોઈ જોતું નથી. ઝટ પગનાં જૂતાં કાઢ્યાં, બગલમાં દબાવ્યાં અને દોડવા માંડ્યા.

મિયાંએ વિચાર કર્યો કે ચાલવા કરતાં દોડીએ તો અડધા સમયમાં અમરાપુર પહોંચી જવાય. આમ વિચારીને ઊપડ્યા. બહુ દોડે તે વહેલો થાકે આ વાત ફુસકી મિયાં આજ સમજ્યા. દોડતાં દોડતાં છાતી ધમણની પેઠે ફૂલવા માંડી. હૃદય ધડક ધડક થવા માંડ્યું અને થાકી ગયા. દોડ્યા થોડું પણ થાક્યા ઘણું.

દોડવાનું બંધ કર્યું. હળવે હળવે ચાલવા લાગ્યા. એમ જતાં જતાં સૂરજ આથમી ગયો. ત્યારે હળવું અંધારું

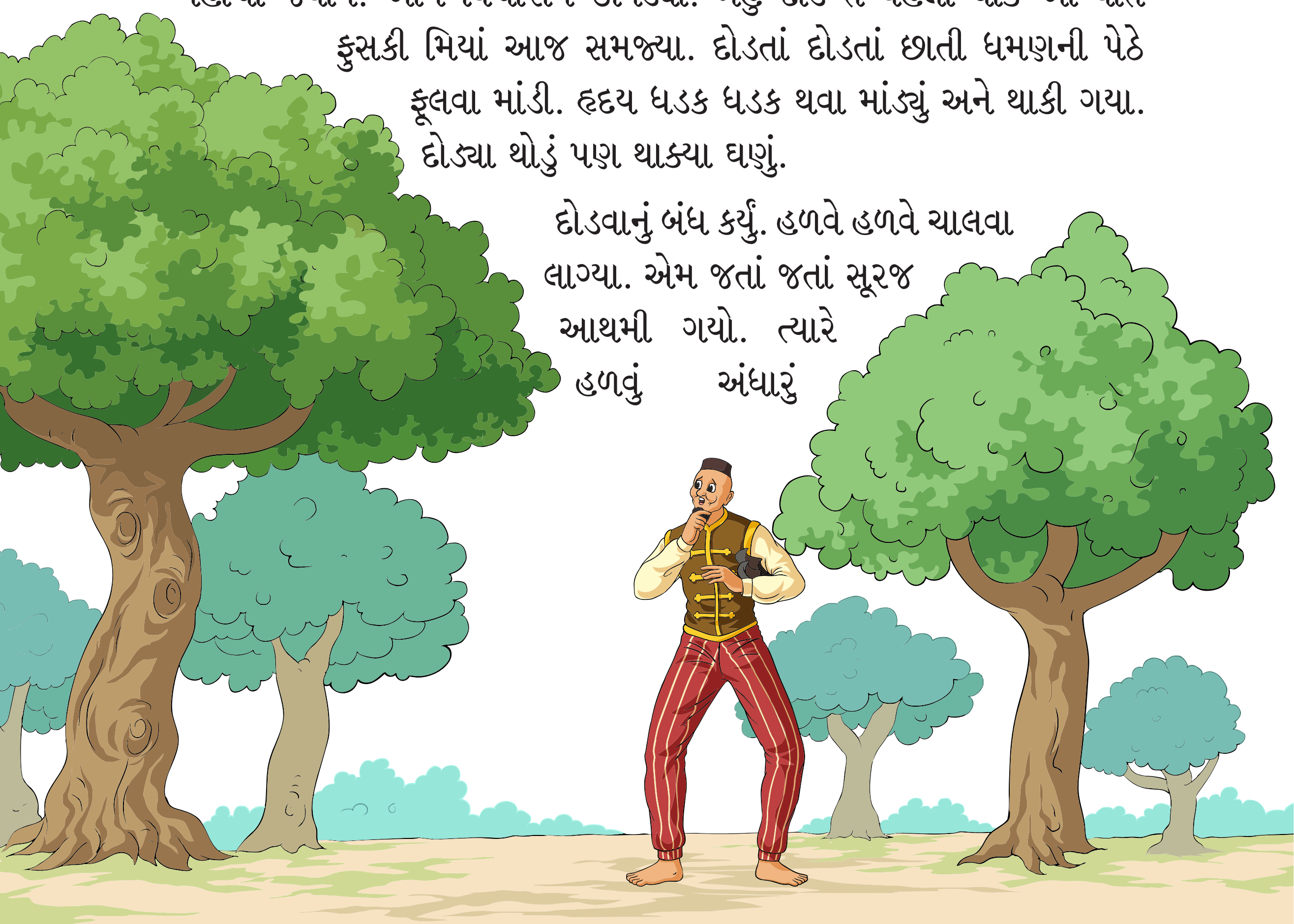

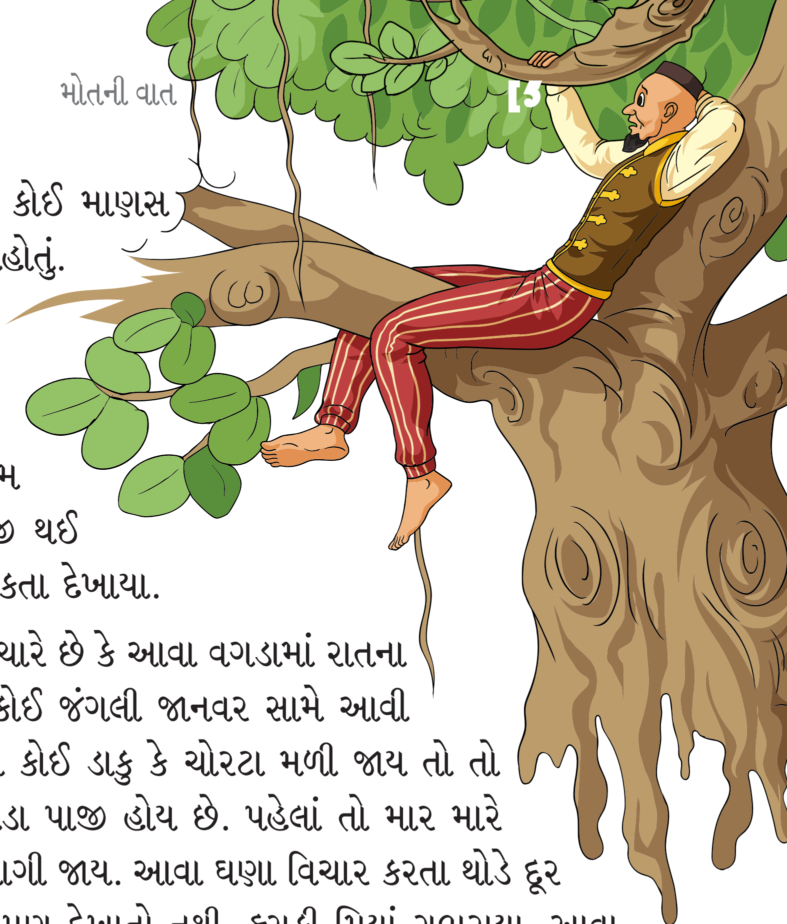

ઊતરવા માંડ્યું. પગ થાક્યા. કોઈ માણસ આવતું-જતું સામે મળતું નહોતું. જ્યાં થોડે દૂર ગયા ત્યાં અંધારું વધી ગયું. હવે તો ઝાડનાં ઝુંડ વચ્ચે થઈને ચાલવાનું આવ્યું. ચારેબાજુ તમરાં તમ તમ તમ બોલતાં હતાં. હવા પણ થીજી થઈ હતી. ઊંચે જોયું તો તારા ચમકતા દેખાયા.

ફુસકી મિયાં ગભરાયા. વિચારે છે કે આવા વગડામાં રાતના સમયે ચાલવું એ ઠીક નથી. કોઈ જંગલી જાનવર સામે આવી જાય તો ઉપાધિ થઈ પડે અને કોઈ ડાકુ કે ચોરટા મળી જાય તો તો મોટી ઉપાધિ થાય. ચોરટા બડા પાજી હોય છે. પહેલાં તો માર મારે અને પછી જે મળે એ લઈને ભાગી જાય. આવા ઘણા વિચાર કરતા થોડે દૂર ગયા કે અંધારું જામ્યું. મારગ પણ દેખાતો નથી. ફુસકી મિયાં ગભરાયા. આવા અંધારામાં ચાલવું ના જોઈએ. તો કરવું શું?

વગડામાં અને અંધારામાં બેસી રહેવું એ ઠીક નહીં. એક વાત છે. મોટું કોઈ ઝાડ હોય તો ઉપર ચડીને ડાળો વચ્ચે બેસી જવું. આમ વિચારીને ફુસકી મિયાં ઝાડ જોવા લાગ્યા. અંધારામાં બરાબર દેખાતું નહોતું. એક ઝાડ જોયું. બીજું જોયું. એમ કરતાં દસ-વીસ ઝાડ જોયાં. કોઈ ડાળ પર બેસાય એવું નહોતું. કોઈના થડ ઉપર ચડી શકાય એમ નહોતું. એમ જોતાં જોતાં ઝાડની ઘટામાં પહોંચી ગયા. ત્યાં વડનું એક ઝાડ મળી ગયું. ઘટાટોપ વડલાની ડાળો વચ્ચે બેસવાનું ફાવે એવું દેખાયું. વડને વડવાઈઓ લટકતી હતી.

એ પકડીને ફુસકી મિયાં વડ ઉપર ચડી ગયા. હાશ, હવે જીવને શાંતિ થઈ. બે-ત્રણ ડાળો એકસાથે લાંબી વધી હતી. હળવે હળવે ડાળો પકડીને વચલી ડાળ ઉપર ફુસકી મિયાં ગોઠવાઈને બેઠા. જાણે કોઈ આરામખુરશીમાં બેઠા હોય એવી મજા મળી. પગ લટકતા રાખ્યા. બીજી ડાળ પીઠ પાછળ હતી. એને ટેકો દીધો. એક ડાળ માથા આગળ હતી. એને પકડી રાખી. આમ આરામથી બેઠા.